

אחד מול מיליון

דורון גולן, פריים מתוך "המון" צילום: עוזי צור

דורון גולן, "המון. דמות", גלריה קונטמפוררי בי גולקונדה, תל אביב

הוא עמד לבדו מול זרם האנשים ב"הפגנת המיליון", באותו קיץ מתמשך של התעוררות חברתית, מחיזיק בכלונס נישא שבראשו מצלמה, מצלם ללא לאות את המון האנשים, נושאי סמלי המחאה, החולפים עוד ועוד משני עברי ריו. הקיץ חלף, אחריו החורף, ודבר כמעט לא השתנה. בפרק הזמן שעבר מאז העביר דורון גולן את החומר המצולם, כמות שהוא, מבעד ל"פילטרים" של תוכנות-מחשב (וזהי מומחיותו החלוצית ורבת השנים; הרבה לפני שנהפכה לנחלת רבים). עכשיו הוא מוצג בניתוק הג'יריסטי כהקרנה בודדת, פנורמית, הנישאת עצומה מורצפה ועד לתקרה, כשעמודי הבטון החשוף שבאמצע החלל האפלולי קוצבים את ההתרחשות הרציפה, הרחוסה, כעמודי החשמל שברחוב או הקולונדות שלאורך אבן-גבירול. ממדי ההקרנה מעלים באוב את החוויה המקורית, אך ההמרה שגולן חולל בנראה - הוא המיר את הצילום הנורמטיבי למין נגטיב גרפי; הלילה היה למין יום כפוי, שרירותי, שבו מודגשים מתארי הדברים - ההמרה יוצרת מין ריחוק, מין הד ויוואלי של ההתרחשות האמיתית שהתפוגגה אל השיכחה, אך מודגשים בה מאוד פרטים הנעלמים בהסתכלות רגילה, במיוחד פרטי השלטים, הכרזות, הדגלים, הניסים, הכתובות והסמלים, המקבלים חיים וכוח משל עצמם.

גולן כמו קובר חלקית את ההתרחשות החיצונית, החברתית (את זכר השיטפון הזה של בני אנוש ברחובות עיר לילית; הילדים, הנשים, הגברים, מוכרי המים, הצלמים) בחיק האמנות, בתת-התודעה שלה, אך כאמור בלי שהממשי יאבד מעוצמתו.

גם הפסקול של "הפגנת המיליון" מוסט חלקית, מופרד-לא-מופרד מהדימוי הוויזואלי ונעשה מועצם וחלול כאחד: בליל של קולות, שבתוכם מתבלטים קולות מובחנים יותר. בנישה שמשמאל להקרנה העיקרית, על מסכי הקרנה אינדיבידואליים התלויים זה מול זה, מוקרנת דמותו של הבורד, הגלמוד, זה שאפילו גלי המחאה החברתית לא סחפו אותו אל חיקם - מחוסר בית, ידיד קרוב של גולן, המשמש לו מודל לניסויי האנושיים-הממוחשבים.

בשתי העבודות מעצים גולן עוד יותר את בידודו ואת קיומו הערירי ככלוב לא נראה הכולא את גופו שלו. גולן מעביר את דמותו המצולמת מבעד לתוכנה המעוותת, המכווצת והדוחסת את צופו אלמין גולם שהוא זע-בתוח כו כמעט לא אנושי, עד שמוהים שזהו אדם, שקללה המירה ואטמה את קיומו כבקפסולה אלסטית.

השינוי שעושה גולן בגוף האנושי, המסוים והכללי, מעלה בויכרון את העיוות שפרנסיס בייקון ביצע בבני אדם שישבו מולו, אותה התערבות פיסיית בבשר החי.

יש פער צורם בין התערוכה העוסקת במי צוקה חברתית ובבידודותו של האדם בחברה המודרנית ובין הגלריה המציגה אותה, המשדרת עושר נוקשה ובלתי חריר. אך זו הברית שאיפשרה כנראה את רכישת ציוד ההקרנה היקר לעבודות הבלתי-סחירות בעליל.